

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

ΤΩΝ

ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

Στις επετειακές εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια Ραδιοφώνου ΜΑΡΚΟΝΙ (1896-1996) και τα 70 χρόνια Δ.Ε.Θ.-ραδιοσταθμού ΤΣΙΓΓΙΡΙΔΗ (1926-1996), θα εορτασθούν, σε πανηγυρικό πρόγραμμα, η ιστορία και η "εποποιία" των ερτζιανών ή αιθέριων κυμάτων στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Πολύ πρώιμα και νωρίτερα από κάθε άλλη Βαλκανική χώρα, η Θεσσαλονίκη είχε τον πρώτο ραδιοφωνικό σταθμό της Ελλάδος κι έστειλε την ελληνική φωνή με εμβέλεια στους μακρινούς αδέρφες του ορίζοντα, σαν επάξια Ραδιοφωνική Μητρόπολη των Βαλκανίων.

Η ίδρυση του θεσσαλονικιώτικου Ραδιοσταθμού ανήκει στην ιδιοφυή πρωτοβουλία του ηλεκτρολόγου-μηχανικού Χρίστου Τσιγγιρίδη, προσπάθεια που δεν θα είχε συντελεστεί χωρίς την αμέριστη και ακούραστη βοήθεια του μεγάλου του αδελφού Νίκου, θεολόγου-παιδαγωγού, που ήταν πάντοτε δίπλα του.

Τα δύο αδέρφια Τσιγγιρίδη μένουν πάντα ενωμένα στην κοινή τους αυτή πορεία για την ανόρθωση της Πατρίδας, μέσα σε πνεύμα ανιδιοτελούς προσφοράς στον τόπο.

Τόσο ο Νίκος όσο και ο Χρίστος Τσιγγιρίδης, έχουν βαθύ πατριωτικό αίσθημα και ιδεαλιστικά κριτήρια, που τα έδειξαν και στο Μακεδονικό αγώνα και στην εθνική εκπαίδευση και στα κοινωφελή τεχνικά έργα της χώρας.

Ο πατέρας τους Γεώργιος Τσιγγιρίδης, ήταν ονομαστός δικηγόρος, σύμβουλος και συνεργάτης του εύπορου ομογενή και εθνικού ευεργέτη Γκιουμουσγερδάνη στη Φιλιπούπολη, ιστορική πρωτεύουσα της Ανατολικής Ρωμυλίας στη βόρεια Θράκη. Εκεί γεννήθηκαν τα τρία αδέρφια Τσιγγιρίδη, ο Νίκος στα 1882, ο Χρίστος στα 1887 και ο Αργύρης αργότερα, που θα χαθεί πολύ νέος.

Με τον ξεριζωμό των Ελλήνων από τους τουρκικούς και βουλγαρικούς διωγμούς στη Θράκη, τα τρία αγόρια Τσιγγιρίδη ξενιτεύονται στη Γερμανία και ιδρύουν στη Στουτγάρδη τη βιοτεχνία καπνών με τη φίρμα "Μακεδονικά σιγαρέτα Τσιγγιρίδη". Εν τω μεταξύ ο Νίκος Τσιγγιρίδης, οικότροφος στη Ριζάρειο Σχολή, έχει

σπουδάσει Θεολογία και παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, βοηθώντας ανάμεσα σε άλλους το Γληνό και το Βάρναλη να σπουδάσουν.

Ο Χρίστος Τσιγγιρίδης, ο κατοπινός "Μαρκόνι" της Ελλάδος, τελειώνει ηλεκτρολόγος-μηχανικός στο Πολυτεχνείο της Στουτγάρδης και παντρεύεται Γερμανίδα, κόρη μέλους της αυλής του Κάιζερ. Μετά τη Γερμανική Σοσιαλιστική επανάσταση, τα αδέρφια Τσιγγιρίδη κατεβαίνουν στην Ελλάδα όπου ο Νίκος παντρεύεται στην Αγυιά και ενώνοντας κεφάλαια και επιστημονικές γνώσεις, ασχολούνται με τον ηλεκτροφωτισμό και την ύδρευση της Λάρισας, προτείνουν σχέδιο για την αποξήρανση της λίμνης Κάρλας και εγκαθιστούν τη πρώτη μικροφωνική εγκατάσταση στη Βουλή των Ελλήνων, ονομάζοντας το megάφωνο στη νεοελληνική γλώσσα «μέγας λέκτης Τσιγγιρίδη». Στα 1923 τα δυο αδέρφια Νίκος και Χρίστος Τσιγγιρίδης μετακομίζουν οριστικά στη Θεσσαλονίκη, αγοράζουν ένα διώροφο παραθαλάσσιο σπίτι με εργαστήριο-κατάστημα στην οδό Δημοκρατίας 20 στο Φάληρο, όπου και διαμένουν όλοι μαζί πια οικογενειακά.

Τόσο νωρίς, μόλις ένα χρόνο μετά την έναρξη του BBC στην Αγγλία, γίνονται τα ανιχνευτικά ραδιοπειράματα του Τσιγγιρίδη στη Θεσσαλονίκη και το πρώτο δοκιμαστικό Ραδιοφωνικό πρόγραμμα στα Βαλκάνια εκπέμπεται, την Εθνική εορτή της 25ης Μαρτίου 1925, από το εργαστήριο του Φαλήρου με πομπό 200 Βατ, εμβέλεια που ακούγεται από το φίλο καθηγητή φυσικής Ηλία Αποστόλου στο Ιπποδρόμιο.

Η πρώτη αυτή Ραδιοφωνική εκπομπή στα Βαλκάνια ακούγεται και από τον ασύρματο της ναυλοχούσας στο Θερμαϊκό αγγλικής πολεμικής κορβέτας «Κουίν Αν». Το συμβάν σημειώνει στο ημερολόγιο του σκάφους ο κυβερνήτης του πλοίου Αντονι Ράντσον και η σχετική ανταπόκριση της είδησης δημοσιεύεται διδυραμβικά στην εφημερίδα «Τηλέγραφος» του Λονδίνου και στις εφημερίδες της εποχής στη Θεσσαλονίκη. Έχει φθάσει πια η ώρα, που η μεγάλη εθνική προσφορά Τσιγγιρίδη, θα ιδρύσει το πρώτο

Ραδιοφωνικό σταθμό στα Βαλκάνια και ίσως από τους πρώτους στην Ευρώπη. Τα ραδιοκύματα του Ράδιο- Τσιγγιρίδη θα ακτινοβολήσουν από τη Θεσσαλονίκη, για να ακουστούν σε Βοριά και Νότο, σε Ανατολή και Δύση, σαν Ελληνική πρωτοποριακή συμμετοχή στον εικοστό αιώνα των ανακαλύψεων. Η πρώτη Ελληνική Φωνή διαδίδεται στους αιθέρες από το κέντρο του νεώτερου Ελληνικού πολιτισμού, τη Θεσσαλονίκη, που κάνει στα 1926 ένα τριπλό άλμα εξέλιξης, προόδου, πολιτισμού και επικοινωνίας : ιδρύεται το Πανεπιστήμιο, η Διεθνής Εκδοση και ο πρώτος Ραδιοφωνικός σταθμός της Ελλάδος Τσιγγιρίδη. Στα 1928 ιδρύεται και ο Ραδιοφωνικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, που δημιουργείται με σκοπό την προαγωγή της Ραδιοφωνίας στον τόπο και αναλαμβάνει να υποστηρίξει τον Ραδιοφωνικό Σταθμό και να τον συντηρήσει με λίγα μέσα, όπως οι συνδρομές των πρώτων μελών και η αρωγή των πιο ενθουσιωδών ραδιοφίλων της εποχής. Σιγά σιγά όλοι ενθουσιάζονται, αγοράζουν ραδιόφωνα και είναι μεγάλη η χαρά του κόσμου να ακούει στο Ραδιόφωνο την Ελληνική φωνή, την μουσική και τα τραγούδια. Όπως έλεγαν οι καταστηματάρχες, στη Μακεδονία υπήρχαν περισσότερα από 5.000 ραδιόφωνα, χάρις στη λειτουργία του Ραδιοσταθμού Τσιγγιρίδη, ενώ στην Αττική τον ίδιο καιρό μόνο περίπου 700.

Ο πομπός του Σταθμού ήταν ισχύος 500 Βατ με τρεις λαμπτήρες, οριζόντια κεραία με δύο ιστούς 36 μέτρων, ακούγονταν σε όλη τη Μακεδονία, αλλά συχνά και στην άκρη της Ελλάδας από την Κρήτη μέχρι τον Εβρο, τις Κυκλάδες, τα Ιόνια, την Πελοπόννησο, ακόμα και την Αλεξάνδρεια, την Κωνσταντινούπολη, το Βουκουρέστι, τη Σόφια, το Βελιγράδι, την Κέρκυρα. Ο πομπός και οι γεννήτριες κομιτατρίσι ήταν σε μία ξύλινη παράγκα, μέσα στη Διεθνή Εκδοση Θεσσαλονίκης, στο πεδίο το «Αρεως, μπροστά στο Γ' Σώμα Στρατού, σκεπασμένη με πισσόχαρτο και το στούντιο με το πάνο με ουρά ήταν ντυμένο με γάδες, για μόνωση από τους έξω ήχους. Βέβαια όταν έβρεχε ο θόρυβος ακουγόταν από το μικρόφωνο και άλλοτε πάλι τα παιδιά με περιέργεια πετούσαν πέτρες στη σκεπή,

για να διαπιστώσουν αν θα ακουστεί από το ραδιόφωνο του σπιτιού τους, που περίμεναν οι γονείς και οι φίλοι τους με τη μαγεία της ραδιοφωνικής ανακάλυψης.

Ο πρώτος Ραδιοφωνικός Σταθμός της Ελλάδος-Τσιγγιρίδη είχε πρόγραμμα κάθε βράδυ και το πρωί της Κυριακής με ειδήσεις από τις εφημερίδες «Μακεδονία», «Φως», «Νέα Αλήθεια», μουσικές εκπομπές όπως «Ελληνικά Τραγούδια», «Δημοτική μουσική», «Ελληνικές επιτυχίες», «Αζέχαστοι σκοποί», «Ελληνικές μελωδίες», «Στο ρυθμό της ελληνικής οπερέτας» και στο τέλος του προγράμματος η θερμοκρασία της ατμόσφαιρας. Το σήμα του Σταθμού ήταν το τικ-τακ του ρολογιού του Τσιγγιρίδη κρεμασμένο στο μικρόφωνο, ενώ αργότερα χρησιμοποιείται ένα καμπανάκι προσφορά της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Κάθε Κυριακή υπήρχε Θείο Κήρυγμα, μετάδοση της Θ. Λειτουργίας και συναυλία από τη στρατιωτική μπάντα, ή του Παπάφειου Ορφανοτροφείου, ή τη Μαντολινάτα ή τη χορωδία των Σιδηροδρομικών «Θερμαϊκός». Στο Ραδιοσταθμό Τσιγγιρίδη υπήρχε επίσης ιατρικό, κοινωνικό και παιδικό πρόγραμμα, ενώ από το μικρόφωνό του πέρασαν πολλοί άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών, καλλιτέχνες και ονόματα, όπως η Σωτηρία Ιατρίδου, ο Χρυσόχοου, ο Ποζέλι, ο Πρινέας, ο Πέτρος Κυριακός, η Κάκια Μένδρη, ο Αττίκ, ο Οικονομίδης, ο Σταυρίδης, η Νίνου, ο Τσιτσάνης, ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, η Ελένη Τραϊανού (Θεία Λένα) και πολλοί άλλοι. Πρώτος εκφωνητής του Σταθμού ήταν ο Χρίστος Τσιγγιρίδης και κατόπιν ο Νίκος Καμίνης, ο Αλέξανδρος Στρατίδης ο Τώνης Γεωργίου και ο Ευάγγελος Τσιγγιρίδης. Στη Μακεδονία πρώτος ο Ραδιοσταθμός του Τσιγγιρίδη ανάγγειλε στη Βόρειο Ελλάδα τη φασιστική επίθεση της Ιταλίας, γιατί ο σταθμός των Αθηνών είχε μικρή εμβέλεια. Μεταδίδονταν τραγούδια της Βέμπο κι άλλα πατριωτικά συνθήματα για να τονωθεί το ηθικό των Ελλήνων, ενώ ο σταθμός παρενέβαλε παράσιτα στον ιταλικό σταθμό του Μπάρι, που προσπαδούσε να κάμψει το φρόνημα των μαχητών στα ηπειρωτικά βουνά. Με την είσοδο των Γερμανών κατακτητών, ο Σταθμός κατασχέθηκε και ο Τσιγγιρίδης συνελήφθηκε και απειλήθηκε να τουφεκιωθεί επειδή δεν δέχτηκε να συνεργασθεί με τους Ναζί, αναγκάζοντας τη

Βέρμαχτ να λειτουργεί στρατιωτικά πια το Σταθμό.

Στην απελευθέρωση, με προσωπική αυτοδυσία μπροστά στην διαταγμένη γερμανική ανατίναξη, ο Τσιγγιρίδης διασώζει τις εγκαταστάσεις, για να ενοικιασθούν υποχρεωτικά αργότερα τα μηχανήματα από το Μάρκο Βαφειάδη και να χρησιμοποιηθούν κάπου στις επιχειρήσεις του Δημοκρατικού Στρατού, στη Βόρεια Ελλάδα.

Με το τέλος του Εμφύλιου ο Ραδιοσταθμός της Ελλάδος-Τσιγγιρίδη ξαναστήνεται με πολλούς κόπους και δυσίες από τον ιδρυτή του στο Πεδίο του Αρεως και αντλώντας δύναμη από την ίδια ψυχή του δημιουργού του, εξακολουθεί να λειτουργεί στο πιο ευαίσθητο σημείο της Ελληνικής Επικράτειας, σαν φάρος πολιτισμού και πατριωτικής έξαρσης στα Βαλκάνια, διαδέχοντας στα 1946 περισσότερους από χίλιους δίσκους γραμμοφώνου 78 στροφών στη δισκοθήκη του.

Όμως ο Πρωτοπόρος της Ραδιοφωνίας στο Βαλκανικό ουρανό και ο πρωτεργάτης της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, έχοντας χάσει το 1942 το μεγάλο του αδελφό Νίκο από κακουχίες της κατοχής, πεθαίνει τελικά απογοητευμένος από όλους το 1947 στη Θεσσαλονίκη, χτυπημένος καίρια από τη θλίψη του αναγκαστικού νόμου 1775, που του παίρνει το Σταθμό και τον εντάσσει στο Ε.Ι.Ρ.

Ο Χρίστος Τσιγγιρίδης, ο «Μαρκόνι» της Ελλάδος, αφήνει τη ζωή παραγκωνισμένος, με τη λύπη ότι ο αγαπημένος του Σταθμός, το παιδί του, όπως τον αποκαλούσε, έχει οριστικά σιγήσει, με την επέμβαση του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας, ορά Σιφναίος, και ότι μετά από τόσους κόπους, δυσίες και πατριωτικές προσπάθειες, δεν έδρευε παρά μονάχα απραγματοποιήτες υποσχέσεις.

Ο πρωτοπόρος της Ελληνικής και Βαλκανικής Ραδιοφωνίας φεύγει φτωχός και πικραμένος και μαζί του χάνονται τα ραδιοφωνικά μηχανήματα και οι πρωτότυπες εγκαταστάσεις.

Δεν χάθηκε όμως ο αγώνας του για το άκουσμα της Ελληνικής Φωνής στα πέρατα των ραδιοαιθέρων, ούτε το μήνυμα της Ελεύθερης Ραδιοφωνίας, που ο ίδιος τόσο δημιουργικά ξεκίνησε χωρίς καμιά ηθική ή υλική ανταμοιβή, και με όλες του τις δυνάμεις σάλπισε στους ορίζοντες. Τρεις φωτογραφίες του μένουν στα γραφεία της ΕΤ3, στη HELEXPO οδού Αγγελάκη και μια γύγινη προτομή του στην Ένωση Συντακτών Εφημερίδων Μακεδονίας-Θράκης, για να θυμίζουν ταπεινά το πέρασμα του φλογερού Μακεδόνα, «μάρτυρα της ιδέας της Ραδιοφωνίας», που πρώτος κυκλοφόρησε την Ελληνική Ραδιοφωνική Φωνή στα Αιθέρια ή Ερτζιανά Βαλκάνια του Κόσμου.

